

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG THỰC TẬP TỐT NGHIỆP CHO HỌC SINH, SINH VIÊN NGHỀ KỸ THUẬT XÂY DỰNG

Trương Thị Trang
Trường Cao đẳng Nghề Điện Biên
Email: binhnt980@gmail.com

Tóm tắt: Thực tập tốt nghiệp đóng vai trò then chốt trong quá trình đào tạo nghề Kỹ thuật Xây dựng, giúp học sinh, sinh viên vận dụng kiến thức lý thuyết vào thực tiễn và hình thành năng lực nghề nghiệp thực tế. Tuy nhiên, hiện nay chất lượng thực tập tại nhiều cơ sở đào tạo nghề vẫn còn hạn chế do nội dung thực tập thiếu thực tiễn, sự phối hợp giữa nhà trường và doanh nghiệp chưa hiệu quả, học sinh còn thiếu kỹ năng và kinh nghiệm. Việc nâng cao chất lượng thực tập tốt nghiệp không chỉ giúp học sinh, sinh viên nghề Kỹ thuật Xây dựng đáp ứng tốt yêu cầu của thị trường lao động, mà còn góp phần nâng cao uy tín và chất lượng đào tạo của các cơ sở giáo dục nghề nghiệp.

Từ khóa: Thực tập tốt nghiệp, doanh nghiệp và nhà trường, kỹ năng thực hành.

IMPROVING THE QUALITY OF GRADUATION INTERNSHIPS FOR CONSTRUCTION ENGINEERING STUDENTS

Truong Thi Trang
Dien Bien Vocational College
Email: binhnt980@gmail.com

Abstract: Graduation internship plays a key role in the process of vocational training in construction engineering, helping students apply theoretical knowledge into practice and form practical professional capacity. However, the quality of internships at many vocational training institutions is still limited due to the lack of practical internship content, ineffective coordination between schools and businesses, and students' lack of skills and experience. Improving the quality of graduation internships not only helps students of construction engineering to meet the requirements of the labor market, but also contributes to improving the reputation and training quality of vocational training institutions.

Keywords: Graduation internship, business and school, practical skills.

Nhận bài: 03/06/2025

Phản biện: 03/07/2025

Duyệt đăng: 08/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Thực tập tốt nghiệp là giai đoạn cuối cùng, đóng vai trò then chốt trong quá trình đào tạo nghề Kỹ thuật Xây dựng. Đây là thời điểm học sinh, sinh viên được trực tiếp tham gia vào môi trường làm việc thực tế tại các công trình xây dựng, giúp củng cố và vận dụng những kiến thức lý thuyết đã học vào thực hành nghề nghiệp.

Thông qua thực tập, người học có cơ hội tiếp cận với quy trình thi công, tổ chức lao động, quản lý vật tư, an toàn lao động và các tình huống thực tế phát sinh trên công trường. Điều này không chỉ giúp họ nâng cao kỹ năng tay nghề, mà còn hình thành tác phong công nghiệp, tinh thần trách nhiệm và khả năng làm việc nhóm – những yêu cầu thiết yếu trong lĩnh vực xây dựng.

Ngoài ra, thực tập tốt nghiệp còn là cơ hội để học sinh, sinh viên thể hiện năng lực trước các doanh nghiệp, mở ra cơ hội việc làm sau khi ra trường. Do đó, chất lượng thực tập có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng đầu ra của cơ sở đào tạo, mức độ sẵn sàng làm việc của người học và khả năng đáp ứng nhu cầu thị trường lao động.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm

Thực tập tốt nghiệp là một học phần bắt buộc nằm ở giai đoạn cuối cùng trong chương trình đào tạo nghề, đặc biệt đối với các ngành kỹ thuật như xây dựng. Đây là quá trình mà học sinh, sinh viên được đưa đến các công trình thực tế để trực tiếp tham gia vào các hoạt động nghề nghiệp như thi công, giám sát, bóc tách khối lượng, lập hồ sơ hoàn công, quản lý an toàn lao động,...

Thực tập tốt nghiệp không chỉ là thời gian để người học hoàn thành nghĩa vụ học tập, mà còn là bước chuyển tiếp từ môi trường học tập sang môi trường làm việc thực tế. Đòi hỏi học sinh, sinh viên phải vận dụng tổng hợp kiến thức, kỹ năng đã được trang bị trong suốt quá trình học vào giải quyết các công việc cụ thể tại công trình.

2.2. Vai trò

Thực tập trong đào tạo nghề Xây dựng giữ vai trò then chốt trong việc hình thành và phát triển toàn diện năng lực nghề nghiệp cho học sinh, sinh viên. Trong điều kiện đặc thù của ngành Xây dựng – nơi kỹ năng thực hành, kinh nghiệm thực tế và khả năng làm việc tại công trường được xem là

yếu tố sống còn – việc tổ chức thực tập có chất lượng là yêu cầu bắt buộc để đảm bảo hiệu quả đào tạo.

Gắn lý thuyết với thực tiễn: Thực tập là cầu nối giữa kiến thức lý thuyết được học trên lớp với môi trường làm việc thực tế. Qua thực tập, người học được áp dụng những kiến thức về kết cấu, vật liệu, tổ chức thi công, an toàn lao động... vào các công việc cụ thể tại công trường.

Phát triển kỹ năng nghề nghiệp: Thực tập tạo cơ hội cho học sinh, sinh viên rèn luyện kỹ năng chuyên môn như đọc bản vẽ, thi công các cấu kiện bê tông cốt thép, xây – trát – lát – ốp, lắp dựng ván khuôn, vận hành máy móc xây dựng... Đồng thời, làm quen với các kỹ năng mềm cần thiết như làm việc nhóm, giao tiếp trong tổ đội thi công, giải quyết tình huống tại hiện trường.

Hình thành thái độ và tác phong lao động chuyên nghiệp: Tham gia thực tập giúp người học hình thành thái độ làm việc nghiêm túc, tính kỷ luật, tinh thần trách nhiệm, và thói quen tuân thủ quy trình kỹ thuật, an toàn lao động. Đây là những phẩm chất quan trọng để người lao động thích ứng với môi trường làm việc thực tế sau tốt nghiệp.

Đánh giá năng lực và chuẩn bị cho việc làm: Kỳ thực tập là cơ hội để đánh giá mức độ đạt chuẩn đầu ra của người học. Thông qua thực tiễn công việc, giáo viên hướng dẫn, doanh nghiệp và bản thân người học có thể nhận diện điểm mạnh, điểm yếu trong năng lực nghề nghiệp, từ đó có định hướng cải thiện trước khi tốt nghiệp. Đồng thời, thực tập còn giúp học sinh xây dựng mối quan hệ với doanh nghiệp, mở rộng cơ hội việc làm sau khi ra trường.

Góp phần điều chỉnh chương trình đào tạo: Kết quả thực tập và phản hồi từ doanh nghiệp là cơ sở quan trọng để Nhà trường điều chỉnh nội dung chương trình đào tạo sao cho sát thực tế, cập nhật đúng với nhu cầu lao động và sự phát triển của ngành Xây dựng. Đây là yếu tố giúp tăng cường tính linh hoạt, hiện đại và thực tiễn trong đào tạo nghề.

2.3. Yêu cầu đối với một kỳ thực tập hiệu quả

Một kỳ thực tập hiệu quả không chỉ giúp học sinh, sinh viên tiếp cận với môi trường làm việc thực tế mà còn góp phần hoàn thiện kỹ năng nghề nghiệp, nâng cao năng lực chuyên môn và chuẩn bị tốt cho quá trình làm việc sau khi tốt nghiệp. Để đạt được điều đó, kỳ thực tập cần đáp ứng các yêu cầu sau:

2.3.1. Mục tiêu rõ ràng và phù hợp

Chương trình thực tập cần xác định rõ mục tiêu cụ thể như: rèn luyện kỹ năng nghề, áp dụng kiến thức lý thuyết vào thực tế, hiểu rõ quy trình làm việc tại công trường, phát triển kỹ năng mềm như giao tiếp, làm việc nhóm và an toàn lao động. Mục tiêu này phải phù hợp với chương trình đào tạo và định hướng nghề nghiệp của người học.

2.3.2. Kế hoạch thực tập cụ thể và chi tiết

Một kế hoạch thực tập bài bản cần bao gồm: thời gian, địa điểm, nội dung công việc, người hướng dẫn và tiêu chí đánh giá kết quả. Điều này giúp học sinh, sinh viên có định hướng rõ ràng trong suốt quá trình thực tập, tránh tình trạng “thực tập hình thức”.

2.3.3. Sự phối hợp chặt chẽ giữa Nhà trường và đơn vị thực tập

Nhà trường cần chủ động liên kết với doanh nghiệp, công ty xây dựng, đơn vị thi công để tạo điều kiện tiếp nhận học sinh, sinh viên thực tập. Đồng thời, cần có sự phối hợp trong việc giám sát, hướng dẫn, đánh giá kết quả thực tập một cách khách quan và hiệu quả.

2.3.4. Đơn vị thực tập phù hợp chuyên ngành

Đơn vị tiếp nhận thực tập phải có hoạt động thực tế phù hợp với chuyên ngành đào tạo, có đủ điều kiện cơ sở vật chất, đội ngũ kỹ sư, kỹ thuật viên có kinh nghiệm để hướng dẫn. Điều này đảm bảo học sinh, sinh viên được thực hành đúng chuyên môn, tích lũy kinh nghiệm thực tế quý báu.

2.3.5. Giáo viên hướng dẫn có chuyên môn và trách nhiệm

Giáo viên hướng dẫn thực tập cần có kinh nghiệm thực tiễn, hiểu biết về yêu cầu nghề nghiệp và có tinh thần trách nhiệm cao trong việc theo sát, hỗ trợ sinh viên. Giáo viên còn đóng vai trò cầu nối giữa Nhà trường và doanh nghiệp, giúp giải quyết kịp thời các khó khăn trong quá trình thực tập.

2.3.6. Học sinh, sinh viên có thái độ học tập nghiêm túc

Người học cần có tinh thần cầu thị, chủ động học hỏi, kỷ luật trong lao động và ý thức trách nhiệm cao. Việc tiếp cận thực tế đòi hỏi người học phải năng động, tích cực quan sát, thực hành và luôn tuân thủ quy định về an toàn, đạo đức nghề nghiệp.

2.3.7. Cơ chế đánh giá và phản hồi rõ ràng

Kết quả thực tập cần được đánh giá dựa trên tiêu chí cụ thể: mức độ hoàn thành công việc, kỹ năng nghề, thái độ làm việc, báo cáo thực tập... Đồng thời, nhà trường và doanh nghiệp cần có phản hồi lẫn nhau để cải tiến chương trình thực tập cho các khóa tiếp theo.

2.4. Một số giải pháp nâng cao chất lượng thực tập tốt nghiệp

Chương trình thực tập giữ vai trò quan trọng trong đào tạo nghề, đặc biệt trong lĩnh vực kỹ thuật xây dựng – nơi mà kỹ năng thực hành và kinh nghiệm thực tế là yếu tố quyết định chất lượng của người lao động. Việc nâng cao chất lượng xây dựng chương trình thực tập không chỉ giúp người học tiếp cận sát với môi trường làm việc thực tế, mà còn góp phần rút ngắn khoảng cách giữa đào tạo và nhu cầu sử dụng lao động của doanh nghiệp. Để đạt được điều này, cần tập trung vào các nội dung sau:

2.4.1. Xây dựng mục tiêu chương trình rõ ràng, thực tế

Chương trình thực tập cần có mục tiêu cụ thể, có thể đo lường, phù hợp với năng lực người học và yêu cầu của thị trường lao động. Mục tiêu phải bao quát được việc hình thành và rèn luyện kỹ năng nghề, năng lực xử lý tình huống thực tế, khả năng làm việc nhóm và thái độ nghề nghiệp.

2.4.2. Bám sát chuẩn đầu ra và khung chương trình đào tạo

Chương trình thực tập cần được thiết kế dựa trên chuẩn đầu ra đã xác định trong chương trình đào tạo nghề. Việc này giúp đảm bảo nội dung thực tập phù hợp với các năng lực cốt lõi mà học sinh, sinh viên cần đạt được sau khi hoàn thành khóa học.

2.4.3. Tăng cường liên kết với doanh nghiệp trong xây dựng chương trình

Doanh nghiệp, đơn vị thi công thực tế cần được mời tham gia góp ý hoặc phối hợp xây dựng chương trình thực tập để đảm bảo tính thực tiễn. Điều này giúp chương trình phù hợp với quy trình công nghệ hiện hành, phương pháp làm việc và yêu cầu kỹ năng tại công trường.

2.4.4. Đa dạng hóa hình thức và nội dung thực tập

Bên cạnh hình thức thực tập tại công trường, có thể bổ sung các hình thức khác như: mô phỏng công trình, thực hành trên mô hình thực tế, trải nghiệm qua phần mềm mô phỏng 3D, thực tế ảo

(VR), hoặc các dự án nhỏ nhóm. Nội dung thực tập nên bao gồm cả công việc thi công, quản lý, giám sát, an toàn lao động và tổ chức thi công.

2.4.5. Thiết lập kế hoạch thực tập có tính linh hoạt và khả thi

Kế hoạch thực tập nên phân chia theo từng giai đoạn cụ thể (làm quen, quan sát, thực hành trực tiếp, tổng hợp, đánh giá). Đồng thời cần linh hoạt để thích ứng với điều kiện thực tế của doanh nghiệp, thời tiết và tiến độ thi công công trình.

2.4.6. Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá kết quả thực tập rõ ràng

Chương trình thực tập cần có hệ thống đánh giá cụ thể về kỹ năng, thái độ, ý thức và kết quả công việc. Bộ tiêu chí này là căn cứ để nhà trường, doanh nghiệp và học sinh, sinh viên cùng theo dõi tiến độ và chất lượng thực tập.

2.4.7. Thường xuyên rà soát, cập nhật chương trình

Chương trình thực tập cần được đánh giá, rà soát định kỳ sau mỗi kỳ thực tập để điều chỉnh cho phù hợp với thay đổi của công nghệ xây dựng, yêu cầu của doanh nghiệp, cũng như phản hồi từ người học và giáo viên hướng dẫn.

2.5. Kiến nghị

* Đối với cơ sở đào tạo

Rà soát, cập nhật chương trình thực tập phù hợp với chuẩn đầu ra và nhu cầu thực tế của doanh nghiệp.

Thiết lập quy trình tổ chức, giám sát và đánh giá thực tập rõ ràng, khoa học.

Tăng cường liên kết với doanh nghiệp, đơn vị thi công để mở rộng địa điểm và hình thức thực tập.

Bồi dưỡng kỹ năng hướng dẫn thực tập cho giáo viên, đảm bảo tính thực tiễn và hiệu quả trong giảng dạy.

* Đối với doanh nghiệp, đơn vị thực tập

Hỗ trợ tiếp nhận và tạo điều kiện thực hành cho học sinh, sinh viên đúng chuyên ngành.

Cử cán bộ kỹ thuật có kinh nghiệm trực tiếp hướng dẫn và giám sát thực tập.

Tham gia góp ý xây dựng chương trình thực tập để phù hợp với nhu cầu sử dụng lao động thực tế.

* Đối với học sinh, sinh viên

Chủ động chuẩn bị kiến thức, kỹ năng, thái độ trước khi tham gia thực tập.

Tuân thủ nội quy, an toàn lao động và tích cực học hỏi trong suốt thời gian thực tập.

Ghi chép nhật ký thực tập đầy đủ, hoàn thiện báo cáo trung thực, có đánh giá rút kinh nghiệm.

** Đối với cơ quan quản lý nhà nước*

Ban hành các hướng dẫn thống nhất về tổ chức thực tập trong các trường nghề.

Hỗ trợ kinh phí, cơ chế liên kết giữa nhà trường – doanh nghiệp trong đào tạo thực hành.

Khuyến khích mô hình “doanh nghiệp đồng hành trong đào tạo”, gắn kết chặt chẽ giữa lý thuyết và thực tiễn nghề nghiệp.

III. KẾT LUẬN

Thực tập tốt nghiệp đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình đào tạo học sinh, sinh viên nghề Kỹ thuật Xây dựng. Đây là giai đoạn giúp người học vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn, rèn luyện kỹ năng nghề, tích lũy kinh nghiệm

thực tế và chuẩn bị cho việc tham gia thị trường lao động sau tốt nghiệp.

Tuy nhiên, hiện nay chất lượng tổ chức thực tập tại một số cơ sở đào tạo vẫn còn nhiều hạn chế, như: nội dung chưa sát với yêu cầu thực tế, thiếu sự phối hợp giữa nhà trường và doanh nghiệp, cơ sở thực tập chưa đảm bảo điều kiện chuyên môn, học sinh chưa được định hướng đầy đủ về kỹ năng và thái độ nghề nghiệp.

Để nâng cao hiệu quả kỳ thực tập, cần chú trọng xây dựng chương trình thực tập bài bản, xác định mục tiêu rõ ràng, tổ chức triển khai hợp lý, có giám sát chặt chẽ và đánh giá nghiêm túc. Đồng thời, vai trò của nhà trường, doanh nghiệp, giáo viên hướng dẫn và chính bản thân học sinh cần được phát huy đồng bộ, hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội (2020), *Chương trình khung trình độ trung cấp nghề Kỹ thuật xây dựng*, Hà Nội.
2. Tổng cục Giáo dục nghề nghiệp (2021), *Hướng dẫn tổ chức thực tập tốt nghiệp trong đào tạo trung cấp, cao đẳng nghề*, Hà Nội.
3. Nguyễn Văn Hùng (2022), *Giải pháp nâng cao chất lượng thực tập nghề trong giáo dục nghề nghiệp tại Việt Nam*, Tạp chí Giáo dục Nghề nghiệp và Việc làm, số 17, tr. 45–50.